

Citace záznamu

Zdeňka Michalová, Kostel sv. Stanislava - Jemnice, trojlodí, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/722>, vyhledáno 27. 4. 2024.

Kostel sv. Stanislava - Jemnice, trojlodí

Číslo záznamu: 722

Bližší určení díla: tažená štuková žebra

Památkově chráněno, č. úskp: 33693/7-2715

Umístění: klenba hlavní lodi a bočních lodí

Datace: druhá polovina 80. let 16. století

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi (Zdeňka Michalová, 2020)

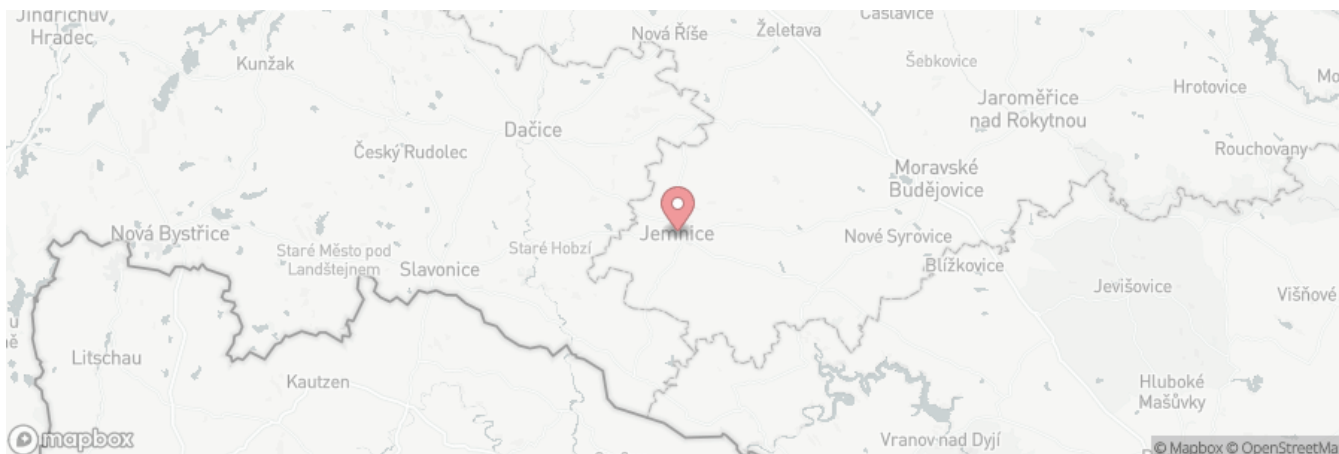
Anotace

Farní kostel sv. Stanislava je v jádře středověkou stavbou výrazně upravenou v 80. letech 16. století. Na klenbě trojlodí se nachází tažená štuková žebra, která se sbíhají v kruhových prstencích. V některých prstencích jsou nepravidelně osazené rozety nebo okřídlené andělíčky hlavy, které jsou druhotnou adaptací. Současná polychromie kombinuje červený nátěr žebér s bílým pozadím. Stav šuku a původní barevný koncept není možné bez průzkumu blíže specifikovat.

Abstract

The medieval core of the parish Church of St. Stanislav was significantly modified in the 1580s. The three-nave vault has stucco ribs converging in circular rings. In some of the rings, rosettes or winged heads of baby angels (a secondary adaptation) were placed. The current polychrome is a combination of the red paint of the ribs and the white background. Without closer examination, the condition of the stucco decoration and the original colour concept cannot be specified.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Kraj Vysočina	Třebíč (okres)	Jemnice	Jemnice
Ulice, čp. / č. o. náměstí Svobody 85		GPS 49.0188993, 15.5700547	

Technika šuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
tažené profily		polychromie (stávající stav) Druhotně provedený červený nátěr na žebrech	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Kostel sv. Stanislava je v jádře středověkou stavbou patrně ze 4. čtvrtiny 14. století, která prošla rozsáhlou přestavbou v 80. letech 16. století a dalšími úpravami během 18. a 19. století. Při renesanční přestavbě bylo původně bazilikální trojlodí zaklenuto do podoby halového trojlodí s emporami a na jižní straně vznikla předsíň s arkádou na toskánských sloupech a atikovým štítem. Přestavba proběhla za Tasa Meziříčského z Lomnice (†1595), který ve svém testamentu zmiňuje zahájení přestavby v roce 1585. Klenba halového trojlodí je zaklenuta valenou klenbou se styčnými výsečemi na osmiboké sloupy, z nichž vybíhají oblá štuková žebra evokující křížovou klenbu. Žebra, včetně průběžného vrcholového, se sbíhají v kruhových prstencích. Prstence se nachází i na klenebních kápích, v některých z nich jsou osazeny okřídlené andělíčky hlavy nebo rozety. Gotizující klenba trojlodí je ze stylového hlediska spojena s tzv. pogotickým uměním (Sedlák 1982, s. 162–165). Jako celek je renesanční přestavba zahrnující vznik štukové dekorace dávana do souvislosti s reformací, přičemž přítomnost nekatolického kněze je ve městě doložena už k roku 1571 (Čehovský 2010, s. 510). Úprava, vzhledem ke stavbě empor v bočních lodích, zjevně souvisí s luteránskou liturgií. Jako analogii k prostorovému řešení kostela s emporami by bylo možno uvést řadu příkladů sakrálních staveb z luterských oblastí např. v Sasku nebo Slezsku.

Historické zásahy / opravy

Rozsáhlá oprava kostela zahrnující stavební úpravy i pořízení nového vybavení proběhla po roce 1855 (Wolny 1860, s. 298). Okřídlené andělíčky hlavy a rozety na klenbě, které jsou ve štukových prstencích osazeny druhotně, patrně souvisejí s touto opravou. V roce 1941 proběhla oprava interiéru kostela. Historické fotografie pořízené bezprostředně po této opravě dokládají povrchovou úpravu žebířů s bílým nátěrem, který byl v kontrastu s plochami klenby v tmavším tónu.

Literatura

Jan Beringer, Nadání kostelu sv. Stanislava v Jemnici léta 1591, *Časopis Matice Moravské* XXV, č. 4, 1901, s. 410–411.
 Petr Čehovský, Gotické a renesanční památky města Jemnice, in: Petr Čehovský et al., *Dějiny Jemnice*, Jemnice 2010, s. 508–512.
 Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska, svazek 2, J–N*, Praha 1999, s. 48–50.
 Jan Sedlák, Poznámky k historizující a pogotické architektuře 16. stol. na Moravě, *Historická Olomouc a její současné problémy* 4, 1982, s. 162–165.
 Jaroslav Sedlář, Umělecké památky, in: Vladimír Nekuda et al., *Vlastivěda moravská. Moravskobudějovicko. Jemnicko*, Brno 1997, s. 456.
 Gregor Wolny, *Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften, Bünner Diöcese, III. Band*, Brünn 1860, s. 297–299.

Odkazy

Časopis Matice Moravské <https://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:c9dbd960-9c08-11e8-83a5-5ef3fc9ae867>

Autoři záznamu

Zdeňka Michalová

Datum poslední změny

14.6.2022

Fotodokumentace současného stavu

Jemnice, kostel sv. Stanislava, pohled od jihu (Zdeňka Michalová, 2007)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi, pohled k západu (Zdeňka Michalová, 2020)

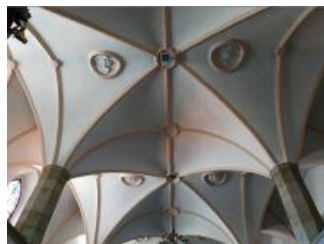
Jemnice, kostel sv. Stanislava, pohled z presbytáře do hlavní lodi (Zdeňka Michalová, 2020)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi, pohled k východu (Zdeňka Michalová, 2020)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi, pohled ke kruchtě (Zdeněk Kovářík, 2020)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi (Zdeňka Michalová, 2020)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, klenba hlavní lodi (Zdeňka Michalová, 2020)

Jemnice, kostel sv. Stanislava, pohled z hlavního do jižní lodi (Zdeňka Michalová, 2020)